

TOPTECHNIEK IN BEDRIJF IN REGIO NOORDOOST-BRABANT

DATUM: 10 APRIL 2015

ACHTERGROND

De volgende ambities dienden als vertrekpunt voor de samenwerking en inrichting van Tib in Noordoost-Brabant:

- **Macrodoelmatigheid:** alle opleidingen hebben optimale bezettingsgraden en komen tegemoet aan de behoefte van het bedrijfsleven. Een heldere en doelmatige opleidingsverdeling
- **Professionalisering:** Docenten en praktijkopleiders uit het bedrijfsleven wisselen kennis uit door deel te nemen in gezamenlijke activiteiten, hetzij binnen de opleiding, hetzij op bedrijfslocatie.
- **Intensivering van de samenwerking** tussen opleidingen en bedrijven. Opzetten van werkateliers binnen innovatieve toplocaties.
- **Doorlopende leerlijn** in de Vakmanschapsroute en de in de Technologieroute. Afstemming kern- en keuzeprogramma VMBO met het MBO.
- **Aantrekkelijk en krachtig onderwijs** met extra aandacht voor Bèta-talent op T-richting VMBO
- Het oplossen van **knelpunten** in de samenwerking VMBO/MBO voor een werkelijk geïntegreerde VMBO-MBO route, mogelijk in combinatie met experimenteerruimte.
- Loopbaan Oriëntatie en Begeleiding inclusief techniekpromotie
- Ondersteuning en verantwoording

SAMENWERKING IN DE REGIO NOORDOOST-BRABANT

In de regio Noordoost-Brabant was er voor de start van het Toptechniek in Bedrijf programma niet of nauwelijks sprake van samenwerking tussen de verschillende onderwijsinstellingen. Om uitvoering te geven aan Tib is een Stuurgroep ingericht met vertegenwoordiging vanuit onderwijs, overheid en ondernemers uit de techniekpijler van AgriFood Capital. De stuurgroep buigt zich over strategische knelpunten en macrodoelmatigheidsvraagstukken. Op directieniveau is een kerngroep ingericht om de samenwerkingsprojecten- en activiteiten binnen de onderwijsinstellingen te coördineren en aan te sturen. Op uitvoerend niveau zijn werkgroepen ingericht waarin docenten uit het VMBO en het MBO gezamenlijk werken aan de vakmanschapsroute en technologieroute, inclusief loopbaan oriëntatie en professionalisering. Alle beroepsgerichte VMBO scholen zijn aangehaakt in het samenwerkingsverband.

Het feit dat er nu intensief wordt samengewerkt tussen VMBO en MBO instellingen wordt als grote winst ervaren. Onderlinge kennismaking en gezamenlijke ambities hebben geleid tot concurrentieverdamping. Docenten zijn buitengewoon enthousiast over het feit dat ze buiten de grenzen van hun eigen instelling kunnen kijken en samen kunnen werken met collega's van andere instellingen en van andere onderwijsniveaus. De horizontale en verticale kruisverbanden die zijn ontstaan zorgen voor verbinding en gevoel van eigenaarschap.

In Noordoost-Brabant wordt aangekoerst op het continueren en bestendigen van de ingerichte infrastructuur. Schooljaar 2016/2017 wordt als sleuteljaar gezien, waarin de resultaten van de gezamenlijke inspanningen samen met de vernieuwing en herziening van het MBO samen gaan vallen. Het afronden van het landelijke programma in 2015 is het moment dat gekeken wordt naar mogelijke herijking of revitalisering van de organisatie.

MACRODOELMATIGHEID

Binnen de vakmanschaps- en technologieroutes wordt toegewerkt naar regionale harmonisatie (o.a. op het vlak van keuzedelen en VCA). Daartoe is ook een kaderdocument opgesteld waarin de beleidsuitgangspunten staan opgetekend. In overleggen tussen de CVB's van de twee MBO instellingen komen volumevraagstukken aan de orde. Ook opleidingsbedrijven spelen in de regio een rol bij volume en macrodoelmatigheidsvraagstukken. Er is nog geen sprake van het uitwisselen van opleidingen tussen instellingen of het toewerken naar regionale verdelingen op basis van de arbeidsmarktvraag. Binnen de CIV route en de RIF aanvraag die in ontwikkeling is, is regionale afstemming op voorhand al verankerd.

VAKMANSCHAPSROUTE

Twee MBO instellingen hebben samen met 10 VMBO scholen vakmanschapsroutes ingericht, gericht op doorlopende leerlijnen op het gebied van bouw, installatietechniek, metalektronica/mechatronica, mobiliteit en transport en procesoperating food. Voor deze routes is bij DUO experimenteerruimte aangevraagd. Enerzijds is er sprake van resultaat en succes: scholen en leerlingen zijn erg enthousiast en meer leerlingen kiezen voor technische vakken. Anderzijds betreft het arbeidsintensieve trajecten en is door de formele experimenteerruimte sprake van enige mate van voorzichtigheid en iteratie. Voorzichtigheid, om te voorkomen dat niet wordt voldaan aan formele eisen die verbonden zijn aan de experimenteerruimte, en iteratie omdat wet- en regelgeving in de praktijk fluïde blijkt. Zo is de examinering met twee jaar opgeschoven, wat logischerwijs consequenties heeft voor de inrichting van de routes.

Er wordt in de regio verkend of er mogelijkheden zijn om de routes uit te breiden naar niveau 3. Scholen die ervaringen hebben opgedaan met de al bestaande routes zijn enerzijds enthousiast over dat perspectief, maar uiten ook zorgen over de vraag of een dergelijke route ook in de praktijk gerealiseerd kan worden. Met name verkorting werpt praktische vragen op of over hoe verstandig om te gaan met bijvoorbeeld beperkte(re) taal- en rekenvaardigheden van leerlingen die via een versneld traject in het MBO stromen.

TECHNOLOGIEROUTE

Er is bij de ontwikkeling van technologieroutes een tweetal aan sporen ontstaan. Een 'harde' route gericht op verkorting van het totale onderwijsprogramma en een 'zachte' route die gericht is op loopbaan oriëntatie. Het aantal deelnemende VMBO scholen aan deze trajecten is aanzienlijk kleiner dan het geval is bij de vakmanschapsroute. Binnen twee VMBO scholen zijn leerlingen gestart met technologieroutes. Leerlingen krijgen daar 6 uur per week *science* en theoretische vakken.

Het ontwikkelen van technologieroutes heeft meer voeten in de aarde dan het opzetten van vakmanschapsroutes. Dat komt door de grote verschillen in gekozen aanpak en profileringskeuzes door de scholen in de aandacht voor techniek in de VMBO-t richting en de gemengde leerweg. Harmonisatie is daardoor erg lastig. Bovendien betekent dit dat het voor de MBO scholen heel moeilijk is in te schatten of de beste leerlingen geschikt kunnen worden geacht voor verkorting of versnelling.

BETROKKENHEID BEDRIJFSLEVEN

Er is in de regio wel degelijk sprake van betrokkenheid van het bedrijfsleven, maar dat concentreert zich hoofdzakelijk op het niveau van individuele instellingen/opleidingen waar bedrijven participeren in experimenten, deelprojecten en bedrijfsopdrachten. Er is nog geen sprake van structurele, regionale programmatische samenwerking met het bedrijfsleven. Bij de inrichting van de vakmanschaps- en technologieroute worden bedrijven actief opgezocht en betrokken en zijn nieuwe contacten op instellings- of lokaal niveau ontstaan. Binnen de regio wordt ingezet op (revitalisering van) Technetkringen om samenwerking in de regio op het gebied van kiezen, leren en werken structureler in te vullen.

Mooie bijvangst is dat er steeds meer publiek-private initiatieven aan het ontstaan zijn, en dat Tib een logisch vehikel is om op aan te sluiten of een rol van betekenis te spelen. Daarnaast wordt door Toptechniek in Bedrijf een andere rol gevraagd van docenten: in plaats van het organiseren van stageplekken, moeten docenten zich nu ook nadrukkelijk samen met bedrijven buigen over bedrijfsopdrachten en andere samenwerkingsvormen.

PROFESSIONALISERING DOCENTEN

Er is voor de samenwerkende onderwijsinstellingen een regionaal beleidsdocument gemaakt dat richting geeft aan het inrichten van professionaliseringstrajecten van docenten binnen de eigen instellingen. De doorwerking daarvan is nog beperkt, maar een tweetal scholen heeft dat beleidsdocument in de eigen ontwikkelcyclus geïncorporeerd en docentenstages structureel ingevoerd. Verwacht wordt dat andere scholen hier ook mee van start zullen gaan. Vanuit het VMBO zijn er initiatieven om docent-stages binnen de MBO instellingen te lopen.

GEZAMENLIJKE TECHNIEKPROMOTIE

In Brabant wordt al jaren per (deel)regio stevig geïnvesteerd in gezamenlijke techniekpromotie. De regie van die inspanningen ligt bij Techniekpromotie Platforms (verenigd in Brabant voor Techniek), van waaruit alle initiatieven gecoördineerd en vormgegeven worden. Vanuit Tib wordt samen met de platforms richting gegeven aan techniekpromotie, die aan de voorkant van instroom begint: het primair onderwijs. Er is discussie over het laten versmelten van de twee bestaande Platforms om de regio nog effectiever te kunnen bedienen.

BIJVANGST TOPTECHNIEK IN BEDRIJF IN REGIO NOORDOOST-BRABANT

De grootste winst die in de regio is geboekt is dat onderwijspartijen nu beschikken over een infrastructuur waarbij bedrijfsleven en overheid betrokken is. Concurrentieoverwegingen hebben plaats gemaakt voor gedragen samenwerking, een gedeeld gevoel van urgentie en eigenaarschap en bereidheid om over eigen instellingsgrenzen heen te kijken. Een sprekend voorbeeld van bijvangst is dat er docenten zijn die al 20 jaar in het vak zitten en nu voor het eerst kennis maken met collega's van het MBO en andere VMBO scholen en dat als inspirerend ervaren.

TOEKOMSTPERSPECTIEF

De samenwerking in de regio Noordoost-Brabant zal worden voortgezet en de daartoe ingerichte bestuurlijke en uitvoerende organen worden gehandhaafd. Schooljaar 2016/2017 zal een sleuteljaar worden, wanneer de herziening en vernieuwing van het onderwijs worden doorgevoerd. De regio heeft nog weinig gevoel bij het

Techniekpact en hoopt op slimme verknoping van (de opbrengsten en inzichten van) Tib aan de ambities en acties uit het Techniekpact, waarbij de regiefunctie bij de regio's zelf hoort te blijven liggen.

BEST PRACTICES

BORGING INFRASTRUCTUUR